

Izhaja ob 4 jutraj.
Stane celoletne . . . 240 K
mesečno 20
za rased. ozemlje . 360
za turomstvo . . . 600
Oglasi za vsak mm višine
stolpe (35 mm) . 2 K
mal. oglasi do 30 mm
stolpe (35 mm) . 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 148
Telefon št. 75
Upravišтво:
Bosna ulica št. 6
Telefon št. 82
Račun iz. pos. dok. urada
št. 11.822

Ljubljana, 19. oktobra.

Nedeljski zbor zaupnikov JDS je bil demonstracija in manifestacija. Demonstracija zdravega naprednega jugoslovanskega življa v Sloveniji proti vsem poskusom drobiti fronto, ki drži državo in nacionalno misel v severozapadni pokrajini Jugoslavije. Manifestacija za politiko treznega dela za kulturni in gospodarski napredek našega naroda in za njega harmonični socialni razvoj. Vsa slovenska javnost je dobro razumela pomen nedeljskega dogodka. Prijateljem je okrepil samozavest, pomeni naproti pa so morali spoznati, da prazna fraza in puhla bujica nima omajajočih temeljev velike ideje, na kateri stoji politična organizacija jugoslovanske demokracije. Socialni demokratje so storiili sebi največjo uslugo, ko so se prvi odločili, pogledati resnici v oči, vendar ni pametno, če menijo, da demokratska stranka nima prostora za malega človeka. JDS je meščanska stranka, ni pa zastopnica »kapitalizma«, ki ga silijo rešiti ljudstva kot strah na steno. V njeni posesti je eden glavnih resortov naše državne uprave, resort za socialno politiko. Ravno na tem polju smo demokrati dokazali, da se v polni meri zavedamo dolžnosti moderne države do večine naroda, ki je, kakor povsod tudi pri nas, večina slabotnih. Razlika med demokratsko in socialističnimi strankami je pa ta, da mi smatramo razredni boj za nacionalno usrečje in da smo prepričani, da je odprava socialnega zla mogoča brez katastrof. Pozitivno delo demokratske stranke na socialnopolitičnem polju to jasno dokazuje. Socialno šiki sloji od besed in gesel nimajo nič, njim pomagajo le dejanja. Ali si upajo gospodje socialni demokrati trditi, da teh dejanj ni? Nobena fraza ne spravi s sveta dejstva, da se v socialni politiki pri nas pod nobeno upravo ni toliko pozitivnega in dobrega storilo, nego pod demokratsko. Gospodje to sami dobro vedo in ni ga častnejšega pričevanja za ministra Kukovca, nego je to, da so prišli, ko se je pred meseci govorilo, da prevzame drug resort in da bo socialna politika prešla v roke druge stranke, zastopniki delavstva ter ga rotili, naj ne pusti svojega portfelja. Zakonodajnemu odboru so sedaj predložene socialnopolitične uredbе, pripravljene od demokratov. Ali so mogli socialisti jim resno ugovarjati? Ne! Protivili so se nekaterim podrobnostim ut aliquid fecisse videantur. Tisto malo krika, ki so ga v dobi svetovnega gibanja za podaljšanje delovnega časa dvignili proti odpravi semurnika v prilog malemu obrtniku, ni bilo resno mišljeno. Baš ta odredba to dokazuje, da se demokratska socialna politika zaveda svojih dolžnosti in ne namenu malemu človeku, brez razlike, je - li »proletarec« ali »buržuj«. Zato je ona tudi glavna pobornica moderne človeške pragmatike, zato je nositeljica ideje, da bodi zemlja onega, ki jo obdeluje. Glavno glasilo socialno-demokratske stranke ni moglo označiti delovanja demokratov s častnejšo besedo, kakor je priznanje doslednosti in državotvornosti dela. To je v resnici nam demokratom bistveno za naše stališče napram vsem problemom narodnega življenja.

Ta doslednost nas sredi oglašujočega krika in vika krapi pri pozitivnem delu, nam daje pogum, da napram vsem frazam ostanemo hladni, nam ne da obupati v najtežjih časih. Tudi Jugoslavija ne more postati brez noč zemlja blagostanja in tudi naš narod ne more preboleti težav svojega mladega življenja s pomočjo blagoslovov in klektiv, temveč le s pomočjo treznih dejanj.

Demokratska stranka je meščanska stranka. Če primerjamo njeno delo na socialno - političnem polju z delom naših socialističnih strank, če ugotovimo, da se n. pr. narodni socialisti niso niti enkrat pobrigali tam, kjer ne zaostajajo kričanje, temveč kjer je uspeh odvisen od dela, potem ne vemo, kako pridejo socialisti do zaključka, da je JDS zaščitnica tistega kapitalizma, ki »vedno bolj izkorišča delovne sile«.

Demokratska stranka je med narodom tako močna, ona ima tako globoke korenine baš med socialno šibkejšimi sloji jugoslovanskega ljudstva, da bi mogla ostati trajna voditeljica pri delu za povzdigo Jugoslavije. Pametno je, če vsi ostali s tem dejstvom računajo. Tudi delavske mase bodo prišle do spoznanja, da im je boljši prijatelj tisti, ki hoče iz njih napraviti »meščane«, kakor pa tisti, ki jim pridiga, da so to ostanejo »brezpravni proletarci«.

Aneleška demarša radi Albanije?

ZOPET KRITIČNA SITUACIJA NA GRANICI. — KOREKTURA MEJE PRI PODGORICI.

Beograd, 19. oktobra. *«Pravda»* javlja, da se angleška vlada namerava z noto obrniti na našo vlado, italijanska pa na albansko, naj bi ustavili vpade na sosednje ozemlje. — List poroča dalje, da se bo na intervencijo angleške vlade v Parizu revidirala iz strateških razlogov albanska meja med Podgorico in Kastrati.

Elbasan, 19. oktobra. Iz zanesljivega vira prihajajo vesti, da italijanski komisar za Albanijo, polkovnik Castoldi, z vsemi silami nagovarja Albance, naj nas napadejo. Ta namera se mu bo morda posrečila, ker tvorijo večino članov tiranske vlade agenti Italije.

O vzrokih poslednjem nesoglasju v tiranski vladi se doznava iz zanesljivega vira: Albanski delegat pri Zvezi narodov, Fan Noli, je zahteval od tiranske vlade, naj po vsej Albaniji priredi protestne shode proti Italiji, da Italija zapusti otok Saseno. Italofilski ministri niso hoteli sporočiti te zahteve svojim tovarišem in zaradi tega je skoraj nastala kriza v vladi. Vključ temu so se po deželi prirejale zborovanja, na katerih so v ognjevitih govorih napadali Italijo. Ljudstvo je svojemu ogorčenju dalo izraza v demonstracijah pred italijanskim predstavništvom in pobilo nekaj šip.

Zagreb, 19. oktobra. *«Večer»* javlja iz Prizrena, da se na naši meji opaža zbiranje čet tiranske vlade. Med našimi in albanskimi predstražami je že prišlo do puškaranja.

Opasen položaj na češko-madžarski granici.

Praga, 19. oktobra. (Izv.) *«Narodni Listy»* poročajo iz Bratislave: *«Madžarska je vso slovaško mejo zasedla z vojaštvom. Celotno v najmanjših vaseh je okoli 100 mož posadke, dočim so na češki strani le patrulje 2 do 3 mož. Najbolj resen je položaj v vasi Goemer, kjer se razvija med prebivalstvom velika agitacija, da naj zahteva od razmejnih komisij priklonitev k Madžarski. Propagande se udeležujejo zlasti krščansko-socialni krogi.»*

Odgodilev narodne skupščine.

Beograd, 19. oktobra. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta je bilo sklenjeno, da naj se zakonodajna skupščina na jutrišnji seji odgodi do ponedeljka. Na dnevnem redu je razprava o centralni upravi.

IZ ZAKONODAJNEGA ODBORA.

Beograd, 19. oktobra. Danes dopoldne je imel zakonodajni odbor sejo, na kateri se je razpravljalo o poročilu tretjega odseka. Sprejeta je bila naredba o nagradah za zdravniške posle. Po teh naredbah dobivajo zdravniki za vsako uspešno cepljenje po en dinar. Pri sodnih zdravniških poslih se določijo sledeče nagrade: Za sečiranje trupel 50 dinarjev in za sečiranje izkopanih trupel 100 dinarjev, za ostale posle so odredene posebne takse. Po tej naredbi se zdravnikom in absolviranim medicincem, ki so za vojno bili v vojaški službi, vračuna ta doba v predpisani enoletni rok v bolnicah. Zdravniki, katerim se vračunava ta čas, se morejo imenovati za uradne zdravnike. Vračunavanje se more vršiti le do konca leta 1921. Ravnotako so taki zdravniki oproščeni izpita iz zdravniške prakse in fizikalnega izpita.

Zaradi odsluženja predpisane enoletne dobe v bolnicah po končanih študijah more minister za narodno zdravje nastavit v bolnicah take kandidate kot začasne sekundarne zdravnike z začetno plačo okrajnih zdravnikov in pravico do draginskih dokladov ter stanovanja in hrane v bolnici. Ako ne bi imeli stanovanja in hrane v bolnicah, se jim prizna pravica do dodatka v denarju, ki ga določi minister po krajevnih razmerah. V slobojšnih ali drugače za službovanje slabih krajev more minister za narodno zdravje dovoliti zdravnikom posebne doklade po krajevnih razmerah. — Naredba o osnovanju posebnih sanitarnih ustanov za raziskovanje nalezljivih bolezni in zdravniške pomoči je bil vrnjen odboru, ker jo je večina članov odsekla odklonila. Odbor je nadalje sprejel predlog odseka, da se vrne ministru za narodno zdravje pravilnik o poslovanju v brivnicah, ker je to čisto upravna zadeva.

Intrige proti naši valuti.

Beograd, 19. oktobra. Presbire poroča: V švicarskih finančnih in zasebnih krogih, zlasti v Curihu se širijo napačne vesti, da se pariteta naše krome in dinarja izpremeni v razmerju 1:8. Te vesti povzročajo, da tečaj dinarja neprestano pada. Te popolnoma neosnovane vesti širijo gotovi ljudje s spekulativnim namenom. Relacija krome napram dinarju je definitivno določena v razmerju štiri krome za en dinar in velja za vso državo. Relacija se ne more na noben način izpremeniti, za kar tudi ni nobene finančno-tehnične možnosti. Vse te vesti se širijo samo zaradi tega, da vrednost dinarja še bolj pada in da bi ga potem brezvestni cenje kupili. Finančno ministrstvo je napravilo potrebne korake, da se take ne-resnične vesti več ne širijo in izpodbišajo na viru.

ATENTAT NA PORTUGALSKE MINISTRE.

Madrid, 19. oktobra. Iz Vige se poroča: Iz Lizbone se javlja, da je koncem banketa, ki ga je dal prirediti župan vlad na čast, eksplozivna bomba v trenotku, ko so šli ministri iz dvorane. Bomba je lahko ranila več ministrov. Policija je aretirala nekatere revolucionarce, ki so bili pobegnili v bližnje kavarne.

IZ SEJE RADIKALKEGA KLUBA.

Beograd, 19. oktobra. (Izv.) Danes popoldne je imel glavni odbor radikalne stranke sejo, na kateri je Ljuba Jovanović poročal o pogajanjih z demokrati glede delovnega programa. Glavni odbor je sprejel tozadevni sporazum z zadovoljstvom na znanje in nato sklenil, da se glede otvoritve jutrišnje seje skupščine sporazumevata z demokrati. Zaradi tega je demokratski glavni odbor svojo današnjo sejo odgodel.

PORAZ GRŠKE ARMADE.

Rim, 19. oktobra. Angorska vlada poroča z uradnim razglasom, da se je italjskim četam po zmagovitih napadih posrečilo prekoračiti smirsko železniško progo na dveh točkah.

Lloyd George o brezposelnosti.

NAD TRI ČETRTINE MILIONA LJUDI NA ANGLEŠKEM BREZ DELA.

London, 18. oktobra. Po počitniškem odmoru dveh mesecev se je danes popoldne zopet sestel parlament k jensenskemu zasedanju, na katerem se bo počel največ z industrijsko krizo. Komworthy je predlagal, da naj se poleg razprave o vprašanju brezposelnosti da na jensenskem zasedanju tudi možnost za pretresanje gornješkizskega vprašanja, lakote v Rusiji in irskega vprašanja. Hamberlain je izjavil, da bo vlada predložila štiri zakonska načrte v zvezi z vprašanjem brezposelnosti.

London, 19. oktobra. (Izv.) Danes je imel Lloyd George svoj govor o brezposelnosti, ki je bil pričakovani z veliko vrednosti meničnih kurzov, vse to je združeno v besedi vojna. Vsaki vojni sledi časi nazadovanja. Zadnja vojna je bila največja in so tudi posledice zato najbolj

težke in obširne. Tu so dve možnosti: nič storiti, ali pa toliko pomagati kolikor dopuščajo omejena sredstva. Prvo ne bi nihče hotel, ker je nehumano in nespartno in vlada ne namerava ubrati te poti. Lloyd George je na to poročal, kaj je vlada v tem pogledu že storila ter navajal številke. Med drugim je naštel 60.000 bivših vojakov v Dominionih. Govoril je tudi o zopetni vpostavitvi trgovskega prometa z Rusijo, ki bi dala zopet tisočim in tisočim dela. Pričelki so že vidni vendar je treba računati s še večjo brezposelnostjo. Delavcem je treba dati dela, s podporo in miločinami jim ni pomagano. Med drugim je treba, da vlada podpira izseljevanje v Dominione, ker ima država na tem velik interes. Za povzedejo eksporta naj bi vlada prevzela garancijo za riziko eksportorjev. Za vsako posamezno trdiko naj bi se dobočila višina garancije, ki bi jo prevzela država. V to svrhu stavi vlada na razpolago 10 milijonov funtov.

Francija in Nemčija.

Briand svari pred katastrofalno politiko.

Pariz, 18. oktobra. Parlament se je zopet sestel. Zbornica je na predlog ministrskega predsednika Brianda sklenila, naj se takoj prične debata o interpelacijah, ki se tičejo splošne zunanje politike. Debatu se bo prijkone nadaljevala v več sejah. Margain se je bavil z zadnjimi pogajanjimi in obžaloval, da nova gorenje: zija meja dopušča Nemčiji znaten industrijski vpliv. — Odebral je namere ministrskega predsednika, ki pojde h konferenci v Washington, kjer se bo razpravljalo o omejitvah vojnih priprav. — Socialist Moutet je izjavil, da je za Francijo in za ves svet važno, pomagati Rusiji. Poudarjal je težkočo, nastalo po mednarodnem komiteju. — Ministrski predsednik Briand je izjavil, da je umevno, da si komite zagotovi, da se pomoč ne odtegne pravemu namenu in da išče garancij. «Mi ne pozabimo», je dejal ministrski predsednik, «da je padlo na tisoče in tisoče Rusov za skupno stvar!»

Pariz, 19. oktobra. V odgovoru na izjavljanje poslanca Daudeta v večerajšnji seji poslanske zbornice, ki je očital vlad, da se kakor leta 1913. in 1914. ne briga za nemško nevarnost, je dejal ministrski predsednik Briand, da je takrat predložil zbornici zakonski načrt o zopetni uvedbi triletno vojaške službe. Mir želi ohraniti kolikor mogoče dolgo in svetuje deželi, naj ne posluša provokacij, ki jih vsebujejo Daudetove besede. Na pomembno posl. Leyroua, ki se je zavezaval za to, naj se začne z drugo politiko, ki bo različna od sedanje, da se Nemčija prisili, da plača vojno odškodnino, je izjavil Briand, ako Nemčija ne bi sprejela ultimata, bi zasedli Porurje skupaj z zavezniki. Francija je imela tedaj voliti med to politiko in drugo. Država bi lahko apelirala na politiko vojne. Ministrski predsednik je naglašal, da se lahko vedno začne politika operacij, ki pa bo krčila določbe mirovnih pogodb. Toda ta politika bo Franciji naložila le nova bremena. Briand je nato povdarjal, da se je vlada povrnila k izvedbi versailleske mirovne pogodbe, ker politika pavšalne odškodnine ni dovedla do nobenega cilja. Govornik je ugotovil, da je Nemčija do slej vse plačala, kar ji je naložila reparskejska komisija. Ker je Nemčija sprejela ultimatum in se tudi po njem ravna, ne moremo od nje več zahtevati. Stališče Francije je vse prej kot oslabiljeno. Vpoklic letnika 1901. je izpolnila vrzel. Nato se je Briand obrnil k Tardieuju in mu zaklical: «Drugo politiko lahko uporabljate. Jaz smatram, da je za nas katastrofalna.»

KONFERENCA V PORTOROSE.

Beograd, 19. oktobra. Dne 24. oktobra se sestane konferenca nasledstvenih držav v Portorose. Našo vlado bo zastopal na konferenci v Portorose dr. Otokar Rybář. Kot strokovnjaki so določeni Vlada Marković, inšpektor prometnega ministrstva dr. Vondra ter načelnika poštne in brzojavnega ministrstva Zlatanović in dr. Krbavac.

Beograd, 19. oktobra. (Izv.) Danes zvečer je bil od direktorja političnega oddelka zunanega ministrstva sprejet dr. Otokar Rybář, delegat naše države na konferenci v Portorose in je dobil potrebna navodila.

Pred izbruhom krize na Nemškem.

Berlin, 19. oktobra. (Izv.) Jutri bo v Parizu predan nemškemu poslaniku dr. Mayerju dokument, ki vsebuje oficijelno poročilo o odločitvi v gorenješkizskem vprašanju. Nemška vlada bo v petek že v posesti tega dokumenta. To pomeni, da bo koncem tedna stopila notranja kriza v akuten štadij. Stranke bodo stavljene pred potrebo, da se odločijo in zavzamejo svoje stališče.

Spor radi beneškega sporazuma.

Budimpešta, 19. oktobra. (Izv.) Madžarsko zunanje ministrstvo je izdalo danes zvečer sledeči komentar k vprašanju izvedbe Beneškega sporazuma: «Zunanji odsek avstrijskega parlamenta je imel samo nalogo, da sporazum ratificira ali ne. On pa na to vprašanje ni odgovoril, pač pa je podal nejasno izjavo, da ni Avstrija nadaljuje pogajanja. Temu nasproti konstatira madžarska vlada, da stoji na stališču, da je Beneški sporazum končno veljaven in od obeh strani podpisan. O kakih nadaljnjih pogajanjih se eventualno izpremembo sporazuma torej ne more biti govora. Ogrska vlada bo zaradi tega sporazum izvedla dobesedno in pričakuje, da bo isto storila tudi Avstrija.»

NOVI KONFLIKTI NA MADŽARSKI MEJI.

Dunaj, 19. okt. Kakor poroča *«Neue Wiener Tagblatt»*, se na nekaterih krajih ponavlja streljanje in prekrščenje meje po madžarskih tolpah. Pri Schiefelju je bil med banditi in avstrijskimi orožniki, ojačenimi z državnimi bramborci in domobranci, boj, v katerem je en domobranec dobil strel v roko. Tudi pri Blumau se je streljalo.

UTIS BENEŠOVEGA EKSPONATEJA.

Praga, 19. oktobra. (Izv.) Ekspozé ministrskega predsednika Beneša je vzel češko časopisje z zadovoljstvom na znanje, dočim so Nemci močno razočarani, češ da ni v programu niti ene spravljive besede za nemške in madžarske državljane. Na današnji seji so podale nemške meščanske stranke izjavo, v kateri nagnajajo, da ne morejo glasovati za vladno izjavo, ker nima vlada zanje niti ene dobre besede. Poslanec Střiburny je protestiral proti nemški adresi in rekel med drugim: «Na Nemčijo naj bi se naslanjali? Nemčija ima danes druge skrbi, kakor pa podpiranje iredente, ki se ji na Češkoslovaškem tako dobro godi. Dne 28. oktobra 1918. je bil nemški generalni konzul prvi, ki nam je čestil k naši osvoboditvi. Mi nismo svobode priberali, ampak smo si jo priborili!» Govornik nemških socialnih demokratov, poslanec Czech, je kritiziral vladno izjavo in označil vsečeško koalicio kot naiven anakronizem.

Rim, 19. oktobra. Kakor se poroča iz Anatolije, se je grški generalni štab končnoveljavno umaknil v Smirno.

Praga, 19. oktobra. (Izv.) *«Narodni Politika»* objavlja okle grških Čehov na narod, v katerem prosi podpore za ugradnjo češkega Narodnega doma in ustanovitve češke šole.

Nase kazensko zakonodajstvo.

Pripombe praktičnega sodnika.

Nismo prijatelji člankov, kakor jih priobčijo dr. Dolenc pod avtoriteto vsoučeljskega profesorja v zadnjih časih v političnem časopisu o našem kazenskem zakonodajstvu. Taki članki stvari bolj škodujejo, kakor koristijo. Njih mesto je v strokovnih glasilih. V političnih listih radi dobijo — neprijeten okus, ki jim ga gosp. avtor gotovo ni hotel dati.

Profesor Dolenc smatra vse kazenske zakone, ki so izšli v zadnjih časih kot »leges imperfectos«. S tem daje vsem praktičnim pravnikom in zlasti sodnikom migljati, da jih ni treba uporabljati. Brezdvomno bi nastala potem še večja anarhija, kakor je bila takrat, ko je mislil vsak praktičnik pri posameznih poverljivostih, da je poklican izdajati najnemogočnejše navedbe in uredbi kot zakone. Mi dvomimo, da bi mogli dr. Dolenc, če bi ga posadili na legislativni stolec v Beogradu, prilagoditi vse zakone, ki jih narekuje nujnost in potreba časa, različnim pravnim območjem, ki so v veljavi v različnih delih naše države. Naši sodniki bodo gotovo našli pot in način, da bodo s svojo iznajdljivostjo in pravotvornostjo uporabili tudi te »leges imperfectae« kot prave zakone v smislu njihovega namena in duha. Zakonodajalec sodnikov pač nima za tako okumenela v nekdanjih avstrijskih »imperialnih«, da bi smatral svoje zakone za neizvedljive, ker za nje ni predpisal postopka za najnatančnejši določbami. Sodniku ne bo preostajalo drugega, kakor da bo uporabljal v postopku predpise, ki veljajo za nejavne razpise, kar velja zlasti o zakonu o pobujanju draginje. Seveda sodnik ne sme običajno na mrtvi besedi zakona, temveč mora upoštevati duha in namen zakona, da zamore dati mrtvega paragrafa življenje.

Dr. Dolenc pogrca v zadnjih kazenskih zakonih jasnosti in popolnosti. Ne moremo se docela pridružiti njegovemu mnenju. Če prav razumemo njegov članek v »Slov. Narod« z dne 4. oktobra 1921 na primer, uvideva dr. Dolenc pod besedama »redna sodišča« v členu 13. ustave tudi porotna sodišča. To je proti duhu in namenu te zakonito določbe. Iz zgodovine postanka tega člena je znano, da je ustava ravno s tema besedama hotela izključiti porotna sodišča za tiskovne delikte. Prof. Dolencu je gotovo znano, da so pravniški vodili dolgotrajno boje za to, da se porotnikom odvzamejo vsaj tiskovne pravice. Srbski kazenski zakon porote v našem smislu ne pozna. Znamo je le v krajih, kjer še danes velja etari avstrijski kazenski pravni red. Sedaj pa pride ustavna določba, ki naj ovekoveči predpis, da spadajo tiskovni delikti pred poroto? S tiskom razhajne osebe že dosedaj niso iskale zadoščanja pred porotnimi sodišči, ker so bile prepričane, da zlasti v političnih zadevah tam ne najdejo pravice. Iskanje pravice naj zabranjuje še naprej moderni ustavni zakon? Mi moramo biti drugega pravnega mnenja, ker imamo pred očmi konsekvence napačnega raziranja, katere obstojajo v sledečem:

Po zakonu z dne 23. maja 1873, št. 120 avstrij. drž. zak. se morejo porotna sodišča ukinuti za vsa kazniva dejanja, ki spadajo pred nje. O teh dejanjih sodijo potem za dobo ukinjenja porotnih sodišč izjemna sodišča, ki so pa po izrecni določbi ustave prepovedana za tiskovne pregreške. Če bi se danes iz kateregakoli razloga ukinila porotna sodišča za vsa dejanja, izjemna sodišča pa ne smejo soditi o tiskovnih pregreških, za tiskovne pravde ne bi imeli sodnika! Z rurno vestjo prepovedamo razsodi praktičnih pravnikov odločitve vprašanja, ali velja za razlogo besed »redna sodišča« v čl. 13. ustave gola beseda ali duh in namen zakona.

Istih besed se poslužuje tudi zakon z dne 2. avgusta 1921 o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Po členu 1. tega zakona se morejo zagrešiti tam navedena dejanja tudi s tiskom. Prof. Dolenc je mnenja, da tudi tu sodijo le porotna sodišča, ker je zapretna več kakor petletna kazen in celo smrt. Vzemimo pa vsekakor mogoč slučaj, da posadi žreb na porotniško klopi same komuniste. V takih kazenskih stvarih bodo tedaj sodili sodniki in svojih lastnih zadevah? Ali se obramba države ne spremeni v farso? Člen 19. istega zakona velja nadalje, da naj sodišča o teh dejanjih sodijo pred vsemi drugimi. Ali prečunskim pravnikom v skupščini ni bilo znano, da se zasedanja porotnih sodišč višijo pri nas le periodično? Mnenje tedaj, da je umeti pod »rednimi sodišči« tudi porotna sodišča, je nezdružljivo. Vlačugarski zakon, ki velja pri nas, našim sodnikom vzpričo določb čl. 20. tega zakona ne bo delal težko. Isto velja za zakon o razstrelivih, ki ga prof. Dolenc tudi omenja.

Ravno tako sodiščem ne bo mogla delati težko uporaba zakona o pobujanju draginje. O pritožbah zoper razsode občinjskih sodišč bo odločevalo po § 13. k. pr. r. zborna sodišče v senatu treh članov. Prvostopna sodišča so brez dvoma naša zborna sodišča. Ločitev sodstva od uprave ni prizadela, ker bo zborna sodišča odločevala o pritožbah popolnoma samostojno in lahko popolnoma romanikljivo izvedene tri-

mere po referentu, kateremu pripada ta kazenska stvar na način, kakor pripravljajo preiskovalni sodniki kazenske zadeve za glavno razpravo. Koliko važnih zadev rešuje naša sodišča v internih sejah! Prepričani smo, da bodo naši sodniki tudi tu našli pot, po kateri bodo pomogli do uveljavljenja za današnje razmere tako potrebnemu zakonu.

Zeteti bi tedaj bilo, da nehajmo z zahvaljenjem nad vsem, kar prihaja iz Beograda in da skušamo izpopolniti po primerni poti z dobrohotnimi nasveti, kar se nam zdi nepopolno.

Žalna manifestacija ljubljanske univerze.

Dne 18. t. m. se je vršila prva seja univerzitetnega sveta v tekočem šolskem letu. Gospod rektor ljubljanske univerze, prof. dr. Gregor Krek, jo je otvoril s sledečim nagovorom:

»Med poslušalci nam je došla presretna vest, da je izidil lunaški naš vladar Peter I. Osvoboditelj Svoje plemenito dušo.

Vsi se zavedamo neveljavih zaslug, ki jih ima Njegova vzvišena oseba za našo mlado državo. Odveč bi bilo načrtovati Njegovo mučeniško pot preko potrpljenja, poniževanja in tisočih duševnih in telesnih muk do končne zmage in uresničenja tistega ideala, ki se nam je zdel takrat skoraj nedosegljiv.

Njegovo Veličanstvo, visokopokojni kralj, je osobito nam Slovencev ostavil neizmerno bogato zapuščino: po večjem delu osvobodeno Slovenijo v ujedini kraljevini z moderno, svobodniščno ustavo. Našemu plemenu so zanjame vse osnovne državljanske pravice ne samo formalno in po besedi zakona: Ustavno jih dejansko in tako lahko uverjeni, da jih bomo po kraljevi volji uživali vselej v polni meri.

Osobito svoboda nauka in znanosti je bila tudi v bivši Avstriji zakonito zagotovljena in več kot 50 let zanjame, toda za nas Jugoslovane je bil tudi ta osnovni zakon le prazna beseda, brez realne vrednosti. V novo ustanovljeni naši državi, ki ji je položil temelj blagopokojni kralj, pa se je uresničilo celo najsmelejše naše hrepenenje: mnogocelno naše stremljenje po najvišjem kulturnem zavodu. Pod Najvišjim pokroviteljstvom Petra Karadjordjevića je bila ustanovljena naša univerza, pač najdragocenejša voljo, ki nam ga je mogel nakloniti veliki vladar.

Zato je naše neomejeno občudovanje visokih vladarskih čednosti in človeških vrlin, ki so dale Njegovo Veličanstvo, združeno z globoko našo hvaležnostjo, ki je porokinja, da ostane spomin našega naroda na prvega jugoslovanskega kralja za vedno neizbris.

Slava Mu!

Draškovičevi morilci pred sodiščem.

Zagreb, 19. oktobra.

Na današnji razpravi proti Aliji Alijašiću in tovarišem sta govorila dr. Ivo Politeo in dr. Vladimir Vidmar. Oba sta naglašala, da so obtoženci idealni pristajši komunističnih idej, ki jih je bolelo pregonjanje delavstva, v sled česar so se sklenili maščevati nad reprezentanti sedanje družbe. Njihovo dejanje ni noben tajni niti navadni umor, ampak samo uboj.

Nato je državni pravdnik dr. Korbler repliciral na izvajanja predgovornikov in vztrajal pri svojem predlogu.

Obtoženec Čolaković je izjavil, da se ne bo prerekal z državnim pravdnikom zaradi njegovih izjav o razvoju in ciljih komunizma, ki nikakor niso pravilna. Pozdravil je socialno revolucijo ne kot kaos in krvožitje, ampak kot prepored človečanstva in končal svoj govor z vzklikom: »Živela socialna revolucija!« Ostali obtoženci so izjavili, da nimajo ničesar pripomniti.

S tem je bila razprava ob 13.25 zaključena. Predsednik senata, dr. Vajić je naznanil, da bo dan razsodbe sporočil.

Politične beležke

— Bagateliziranje pokrajinske uprave. Pišejo nam: Pokrajinski namestnik gosp. Ivan Hribar je na vloge raznih konsumentov organizacij sklical pri pokrajinski upravi anketo interesentov, na kateri je bila dana vsakomur prilika, da poda kot zaveden državljan po svoji najboljši volji najuspešnejše nasvete. Vsakdo mora odobravati, da vlada v tako pereči vprašanji zaslusli mnenja prizadevati. Med onimi, ki so zahtevali glede draginje vladne intervencije, so bile tudi organizacije, včlanjene v klerikalni Jugoslovanski Strokovni Zvez. O anketi, ki se je vršila pretekli ponedeljek, pa prinaša sedaj glasilo klerikalno - socialnega delavstva »Novi Čas« poročilo, v katerem se naravnost norčuje iz priredbe in ironizira pokrajinskega namestnika, ki se je hvalevredno postavil tozadevni akciji na čelo. Zelo znajhu je tudi stališče, ki ga je napravila anketa zavzela klerikalna delavska organizacija. »Novi Čas« ga pojasnjuje tako: »Na ponedeljkovi anketi je bilo sprejetih več resolucij. (»Novemu Času« se niti vredno ni zdelo, objaviti vsebinsko resolucijo.) Zastopnik Jugoslovanske Strokovne Zveze se k besedi ni oglašil, ker smo celo zadevo smat-

rali za to, kar je. Pa je draginja, to vé tudi vlada; odkod draginja, tudi to vé vlada. Za ugotovitev vsega tega ni treba nobenih anket. Srodstva, da draginja omeji, pa ima v rokah le vlada, če hoče seveda ta sredstva uporabljati. Na to pa organizacije bednih konsumentov nimajo nobenega vpliva. Zato je odveč, sklicovati anketo, ker ne rabimo besedi, marveč dejanj.« »Novi Čas« je s temi vtrsticami potrdil, da klerikalnem sploh ni na tem, da bi bednim konsumentom pomagali, marveč jim je samo na misli, kako bi teže časa draginje izkoristili za svoje grde politične namene. Zato so klerikalci na anketi, kjer bi lahko s pametnimi predlogi pokazali, da imajo kaj soli v glavi — molčali, kakor grob, v časopisih in na shodih pa bodo že itak izmučene ljudi v dolgih govornih hujekali na vlado, ter jih delali še bolj nesrečne, kot se že sami čutijo. Da je draginja, ne vé le vlada, marveč prav vsak preužitkar, zlasti pa tisti ljudje, ki so kot konsumente strokovno organizirani. S to konstatacijo samo res ni nikomur pomagano, pa naj se to ugotovi na anketi, ali pa na — javnem shodu. Konsument opravičeno zahteva dejanj in zato, da bi ta dejanja strokovne organizacije svetovale, je sklical gospod pokrajinski namestnik anketo. »Novi Čas« mu v zahvalo pravi: »Ne igrajte komedije.« Skrajni čas je že, da bi se konsument ne dal več varati od demagogičnih kričarjev, ki imajo še to drzno čelo, da neprisilijo in po časopisih razglašajo, da so jim resna vladna prizadevanja za odpravo draginje — komedija. Klerikalci in njihovi pomagači danes bagatelizirajo vse, vlada in svoje zaslepijene ovčice. Kako dolgo še?

— Skrb in delo ministra Kukovca za invalide. Pod tem naslovom se zopet zaletava mariborska »Straža« v ministru Kukovca, odčitajoč mu, da je on kriv bednega stanja invalidov. Na demagogijo Korolčevega glasila odgovarjamo za danes samo to, da ministru dr. Kukovca ne zadene nobena krivda, ako se njegovi ukazi v Sloveniji ne izpolnjujejo tako kot bi se morali. Glavni direktor vseh invalidov pri ministru v Beogradu je slovenski klerikalni dr. Jež, zot mariborskega finančnega ravnanja dr. Povalaja, v Ljubljani pa naletuje invalidskemu oddelku doktor Brečelj, ki je menda tudi klerikalec. Ako ne bo »Straža« prav hitro nahala blatid ministru Kukovca radi invalidov, ji bomo podrobneje razložili, zakaj invalidi še niso dobili ogromnih milijonov, ki so bili zanje na razpolago.

— Razdor v črnoderčurmenih koalicijskih. Za delavsko zbornico se bile v delavskih organizacijah hud boj. Gospod Oršek je pognal vse skupine, ki so organizirane v »Društvo zasebnih nameščencev« v kozji rog in se sam prerinil do prvega kandidata v tej delavski grupi, odsekovih predlogov pa ni bil ni hotel upoštevati. Dasi je »Društvo zasebnih uradnikov« nepolitična organizacija, jo je vendar sedaj Oršek prav grdo politično zlorabil. Zvezel se je kot klerikalec z NSS, ter tako teroriziral ostale člane strokovne organizacije. Klerikalci so se pa tudi sicer zverali in sicer proti socialdemokratom. Prvotno je izgledalo, da pride v črnoderčurmenih koalicijski do sporazuma. Socialdemokrati bi imeli dobiti 22 mandatov, klerikalci 12 itd. Sedaj so se pa narodni socialisti pogodili s klerikalci tako, da naj bi pripadlo klerikalcem 17 in socialdemokratom 17 mandatov, narodni socialisti naj bi bili »jeziček na tehtnici«. Na ta način bi NSS, socialdemokratom pojedli kar 5 mandatov. Socialdemokrati pa tudi z 22 mandati nikakor niso zadovoljni in zahtevajo zase nadpolovično večino vseh mandatov.

— Smola gospoda Brandnerja. Iz Vojnika nam poročajo: V nedeljo, dne 9. t. m. je imela NSS. javen shod v Vojniku, v gostilni g. Kovačiča. Govoril je nar. posl. g. Brandner o zunanjem političnem položaju še precej objektivno. Nato je prišel razjasnjevati notranji politični položaj. Bili so navzoči pristaši raznih strank. Dokler ni prišel klevetati vladajočih strank predvsem na demokratsko je bilo vse mirno. Kakor hitro pa je prišel udrinhati po demokratih in vladi je prišlo do zanimivega prizora. Navzoči nemurji in »vojniški akademsko izobraženi krogi« so mu pritjevali in mu stiskali roko. Zavedni narodnjaki vseh strank (narodnega socialista ni bilo nobenega) razen g. Brandnerja in Doboviškega in morda kakoga ta večer novo pečenega nezadovoljstva pa so govor prekinili z ostrimi in ogorčenimi modikami. Tudi nedemokrati so se zavedali, da je nedostojno blatiiti jugoslovansko vlado pred nemurji in razdirajočimi elementi. Na poziv naprednjakov naj narodni socialisti vstanejo in odobrijo hujekajoče besede, se ni nihče odzval, tako da g. Brandner sam ni vedel kaj naj napravi. Drugi naj pride g. Brandner v Vojnik učit ljudstvo spoštovanja do države, ne pa omalovažanja in razdiranja tega kar drugi s trdom gradijo. Ako to še ne zadostuje, bomo o priliki povedali, kako je g. Brandner agitiral za državno posojilo. Toliko v odgovor na dopis v N. P. in Jugoslaviji.

— Interesantna namigavanja. V socialno - demokratskem »Ljudskem glasu« označuje poslanec Bernot pisavo g. Prepeluha v »Avtonomistu« kot »pol-

iteno roparstvo« in označuje nekdanjo vlogo voditelja slovenskih »avtonomistov« v social - demokrat. stranki v silno ostrih besedah. Posl. Bernot očita gosp. Prepeluhu, da je »gospodaril s provizijami tako dolgo, da so komunisti stranko skoro razbili.« Odgovor g. Prepeluha na ta zelo prozorna namigavanja še nismo čitali.

— Protiv v Stari Srbiji. Iz Bitolja poročajo, da se je del bitoljskih radikalcev izrekel za Protivce akcije. Slovenski Protivci prijatelji so takoj raztrkali to vest v svet, češ, macedonski radikalci so za Protivce, povedali so tudi, da je na čelu Protivčevih radikalov »ugledni« Krsto Srezić iz Resna. Beogradska »Pravda« pa ugotavlja, da se je za Protivce akcijo izrekel imenovani ugledni Krsto Srezić, to pa samo za to, ker je kraljevna radikalna organizacija za bitoljski okrug izključila Krsto Srezića iz stranke. Bil je namreč kompromitiran iz časa bolgarske okupacije kot bivši zaupnik bolgarske okupacijske oblasti. Kot tak je demenciral mnogo uglednih Srbov, med njimi tudi znanega popa Metoda, ki so ga Bolgari potem na zverinski način umorili. Krsto Srezić nima za seboj niti enega poštenega Srba, pač pa nekaj muslimanov in znanih bolgarofilov. Ako se po naša Protivci s takimi ljudmi in si jih celo upa imenovati kot svoje, je gotovo, da v Macedoniji ne pridobi za svojo akcijo niti enega poštenega Srba!

— Arnautske spletke. Iz Albanije je prispela vest, da se je znani hajduški poglavar Husein Bosković mudil koncem septembra v Albaniji, kjer je konfiriral s tiransko vlado glede organizacije upora v južnih krajih naše države. Dne 21. septembra je bil v vasi Muraklje v obliki jugoslovanskega oficirja in je imel s seboj okoli 60 odmetnikov.

Po svetu

— Sestanek Pašića s Torrette in Zanellu. Rimski telegram poroča, da bo minister za zunanje posle Torrette v prihodnjih dneh imel razgovor z novim predsednikom Reke o vprašanju baroške luke; tega razgovora se bo udeležil prejšnji tudi ministrijski predsednik Pašić.

— Ratifikacija mirovnih pogodb v Ameriki. Amerikanski senat je ratificiral mirovno pogodbo z Nemčijo s pridržkom, da se bodo Zedinjene države dale zastopati v reparacijski komisiji, v drugih mednarodnih komisijah pa ne brez dovoljenja senata. Senat je ratificiral tudi mirovni pogodbi z Avstrijo in Madžarsko.

— Poslanik Tusar ostopil. Berlinski poslanik češkoslovanske republike Tusar je podal iz zdravstvenih razlogov ostavko. Na njegovo mesto pride dr. Fieder, dosedanjí češkoslovanski poslanik na Dunaju.

— Potovanje maršala Focha v Ameriko. Francoski maršal Foch dopje dne 28. oktobra v New York, kjer mu bo prijeten svečan sprejem. Foch bo posetil najprej Hardinga v Washingtonu, nato pa se napoti v Kansas - City, kjer bo prisotnost kongresu ameriško - francoske lige. Nato bo obiskal tudi mesta Indianapolis, Saint Louis, Chicago, Detroit, Cleveland in Pittsburg. Pred povratkom v domovino se dne 11. novembra udeleži v Washington svečanosti pokopa nepoznanega ameriškega vojaka.

— Truplo umrlega bavarskega kralja Ludovika prepeljejo z grada Sarvar na Madžarskem prihodnje dni v Monakovo, kjer se bo vršil svečan pogreb.

— Na kongresu italijanske socialistične stranke, ki se je zaključil 15. oktobra, so zastopniki splošne delavske zveze priporočali, naj socialistične stranke nastopijo edinstveno. Proti njihovim predlogom se je oglašil Turatti, ki je imel oster govor proti akciji maksimalistov. Naglašal je v njem, da je v gotovih prilikah stranka naravnost dolžna sodelovati v vladi. Modigliani se je zavzemal tudi za edinstveno stranko, ter je hvallil Ljenuina in Trockega, potem pa zagovarjal sporazum med socialisti in fašisti. Na koncu kongresa se je glasovalo o resolucijah, pri čemer je zmagała maksimalistična skupina Saratti-Barattone. Pristaši koncentracije, centuristi in secesionisti so na kongresu pogoreli.

— Katoliška internacionala. Italijansko časopisje poroča, da se je vršila v Rimu ob priliki romanja češkoslovanskih katolikov velika češko - laška skupščina klerikalcev. Skupščino je otvoril češkoslovanski senator Karas, nakar je govoril tajnik italijanske klerikalne stranke profesor Sturzo o katoliški internacionali. Govoril je tudi slovaški poslanec Hlinka v latinškem jeziku. Proslavljal je uspešno napredovanje klerikalne stranke v češko - slovaški republiki.

— Država brez bankovcev. Najbogatejša država na svetu je danes Mehika. Tanakaj ni v prometu papirnatega denarja, a država niti ne misli na to, da bi dala tiskati bankovce, ker ima dosti zlata in srebra za kovanje denarja.

— Novo sredstvo proti sifili. V franc. akad. znanosti je dr. Roux predaval o znamenitem francosk. izumu, ki se tiče zdravljenja sifilitičnih. Gre za medmisišne injekcije bliznatovih soli. Kakor je poročal Roux, je ozdravelo na stotine bolnikov, katere so težili s tem zdravilom.

— Naloge in delo madžarskega ministrskega predsednika po povratku Benetk. Kakor poročajo iz Budimpešte, bo madžarski ministrski predsednik grof Bethlen sedaj po zaključku beneške konference vse svoje sile zastavljal v to, da konsolidira notranji politični položaj v državi ter da se uredi vprašanje kralja. Zbornici bo predložil ukinjenje pragmatične sankcije ter ureditve vprašanje kraljevih prerogativ. Apeliral bo na narod naj prosi Karla Habzburškega, da se odreče svojih pravic do Avstrije in sosednjih držav, oziroma ozemelj, ki so pred svetovno vojno tvorile teritorij bivše monarhije.

— Legitimistični blok v Madžarski. Vse agitacije stranke malih posestnikov v Madžarski, ki propagira prostovolje kralja, sta osnovala grof Appony in Andrássy legitimistični blok. To sta storila vsled tega, ker ne skladata z grofom Bethlenom glede načina rešitve monarhističnega vprašanja v madžarski državi.

Prosveča

Institut slovenskih ved v Parizu. V Ljubljano je prispel g. profesor Aleksander Arnatović, tajnik jugoslovanske sekcije Instituta slovenskih ved v Parizu. Posetil je pokrajinskega namestnika g. Hribarja in posamezne ljubljanske kulturne ustanove. O. Arnatović prihaja po dovršenih opravkih v Beogradu in Zagrebu tudi k nam zaradi zagotovitve čim večje delavnosti naše sekcije v Institutu slovenskih ved, ki jo vodi že tretje leto. Institut je ustanova francoskih intelektualcev in učenjakov, ki si žele čim bližji zvezi med francoskim in slovenskimi narodi. Na čelu te ustanove so gg. A. Meillet, profesor na College de France, Paul Boyer, ravnatelj pariške šole za vzhodne jezike, Andre Honnerat, senator in bivši minister za prosveto, Etienne Fournel, poslanec in profesor pariške Sorbone, naša vdana prijateljica Emil Hauman in Louis Eisenmann. Institut snuje v Parizu jugoslovansko knjižnico, vzdržuje študijsko, v kateri se nahajajo vsi jugoslovanski časopisi in listi, ki jih uredništva pošiljajo brezplačno. V Institutu se ustanavlja zbirka projekcij o jugoslovanskih deželah. Končno izdaja institut knjige v francoskem jeziku in prireja konference po naši ujedini domovini. Namen potovanja g. Arnatovića je, za vse to zbrati in vzeti v Pariz čim obilnejši material. Ako bi to zaradi pomanjkanja časa ne bilo mogoče, prosi g. Arnatović vse, ki žele podpirati jugoslovansko sekcijo tega zavoda z darovi v knjigah, fotografijah in umetniških objektih, naj pošljejo te predmete na naslov: Institut d'Etudes Slaves, Paris, 9 rue Michelet.

Iz gledališke pisarne. V četrtek dr. 20. t. m. odpade v dramskem gledališču predstava »Komedija zmešnjav«, ker je izrazec vedine vloge za dalje časa obel. Namesto tega se bo igral letos prvič v sezoni »Kozarec vode« z g. Putjato in g. Šaričevu, go. Borštnikovo, gđc. Vero Danilovo, g. Zeleznikom i. dr.

Gostovanje mariborskega gledališča v Celju. V torek dne 23. t. m. gostuje ansambel mariborskega narodnega gledališča v Celju v igri »Striček Vanja«.

Stari Zagreb. Pod tem naslovom priredil, kakor nam poročajo iz Zagreba, v Ullrichovem salonu znani jugoslovanski akvarelist in grafičar Milenko D. Gjurić zelo zanimivo razstavo akvarelov. Razstavljeni bodo motivi iz starega Zagreba, poleg tega pa tudi ona grafična dela jugoslovanskih in čeških autorjev, katere so sedaj razstavljeni na mednarodni razstavi v Bruxellesu. G. Gjurić namerava, kakor smo informirani, izdelati serijo akvarelov tudi iz drugih jugoslovanskih mest ter pride v to svrhu v kratkem v Ljubljano. Veselimo se tega načrta marljivega umetnika ter smo prepričani, da bo njegov prihod uspešen, kajti Ljubljano je pač neizčrpna kar se tiče lepih motivov. Zagreb razstava bo odprta od 24. t. m. do 3. novembra.

Nova elina umetniška revija. Poročajo nam: V Ljubljani prične izhajati z decembra t. l. umetniška revija »Trije la bodje«, ki bo obsegala leposlovni del glasbeni in slikarski, na približno 48 straneh »Dom in Svetovega« formata. To nova naša revija, ki bo izhajala vsak drugi mesec, bo nadkriljevala, kar se tiče opreme in kakovosti ne samo vse naše leposlovne liste, temveč tudi hrvaške in srbske. Se nikdar ni nastopila umetniška generacija kakega naroda v takih strnjenih vrstah, kakor bo to storila naša. Za v prvi številki bo nastopilo okoli 13 umetnikov, ki bodo stopili s svojimi umetniškimi deli mahoma v vrsto naših najboljših umetnikov. Samoobsebi je razumljivo, da bo list na razpolago tudi starejšim umetnikom, oziroma se bo namreč samo na kvaliteto umetniškega dela. Posamezna številka, ki bo opremljena vsem komfortom, bo stala okoli 40 krot. Naročnina, rokopis in publikacije se pošiljajo na uredništvo, oziroma upravništvo na Starem trgu 3/II. ali pa se lahko oddajo osebno vsak dan od 10. do 12. ure dopoldne v uredniških prostorih. Uredniki so: Anton Podbevšek, Jos Vidmar in Maril Kogoj.

Sokolski vestnik

Celjska sokolska župa priredi od 6. do dne 20. novembra 14-dnevni vadilski tečaj, katerega se udeležijo vsi člani vseh v župi včlanjenih društev, kakor tudi večje število učiteljev, ki jih je povzela udeležbi višji šolski svet.

Udeleženci na glavni kongres JDS v Beogradu naj se brzojavno in nemudoma prijavijo potom svojih krajevskih organizacij tajništvo JDS Narodni dom v Ljubljani, da zamore isto izstaviti legitimacije, brez katerih dostop na kongres ne bo dovoljen. Potuje se na lastne stroške! Odhod iz Ljubljane v petek, 28. t. m. ob 3. uri popoldne! Tajništvo JDS, Ljubljana.

Finančni minister v Parizu. Po poročilu iz Pariza, je finančni minister Kumanudi 17. t. m. posetil ministrskega predsednika Pašića in mu izročil sporočila vlade. Kralj Aleksander je povabil Pašića in Kumanudija na kosilo. 18. t. m. je odpotoval minister Kumanudi v London.

Odgoditev vpoklica kmečkih rekrutov. Iz Beograda nam poročajo: Ministrski svet je odobril sklep, da se letošnji poziv rekrutov-zemljoradnikov odgodi na prihodnje jesen.

Profesor dr. Fran Hlešč bi predaval prihodnjo nedeljo zvečer v Litliji. »Kako smo postajali Slovenci in kako postajamo Jugoslovenci« in ne kakor prvotno objavljeno, o svojem potovanju po jugu naše kraljevine.

Francosko predavanje g. J. Bourgoina se vsled nenadnih zaprek ne vrši danes in se preloži na poznejši čas.

Spomenik Miloradu Draškoviću. V Beogradu se je osnovala odbor, kateremu je poverjena naloga, da postavi dostojen spomenik pokojnemu ministru Miloradu Draškoviću, ki je padel v službi domovine, zadet od morilčeve krogle. Spomenik se postavi v Beogradu, a če bi prispevki bili obilni, zgradila bi se tudi šola v selu Banjani, katero bi obiskovali otroci iz njegovega rojstnega kraja Polom. Šola bi nosila Draškovićevo ime. Predsednik odbora je patrijarh Dimitrije. Član odbora je tudi na odni poslanec dr. Gregor Žerjav.

Veliki Beograd. Kakor znano obstoja načrt, da se v bližnji bodočnosti združi Zemun z Beogradom v eno veliko mesto ter se Beograd razširi tudi na drugo obalo Save. To dni se je izvršilo združenje varnostne službe v obeh mestih. Združevanje bo prebajalo polagoma tudi na druge panoge.

Zagrebski kongres UJU. Dne 8. in 9. novembra se bo vršil v Zagrebu kongres Udruženja jugoslovanskih učiteljev. Ministrstvo prosvete je dovolilo vsem udeležencem desetdnevni dopust.

Okrožni klub Kranj. Redni mesečni sestanki dobrovoljcev v Kranju se vrši dne 21. oktobra ob 10. uri popoldne pri Novi pošti. — Predsednik.

Gosp. Mulaček je naprošen, da se popoldne oglaš v našem uradništvu.

Slovesna otvoritev splitskega gledališča: Iz Splita nam poročajo izza dne 18. oktobra: Včeraj je bilo slovesno otvoritev nar. gledališča. Slavnostni akt otvoritve je izvršil načelnik oddelka za umetnost v ministrstvu prosvete g. Nusič, ki je zastopal ministra za prosveto. Igrali so premijero Karlojeve »Jugane vilo«, simbolično sliko, ki predstavlja, kako je končno k nam prišla svoboda, posebej v vili Jugani, po krvavih žrtvah mladine, katero simbolizira ranjen komitaš. Gledališka uprava bo drevi priredila banket v čast g. Nusiča in upraviteljev gledališč v Ljubljani, Zagrebu, Osijeku, Varaždinu in Beogradu.

Prvi metropolit Dalmacije. Na poslejšnji seji splitskega mestnega sveta je bil soglasno sprejet predlog, v katerem občinski svet mesta Splita zahteva, da se proglasi splitska cerkev kot metropolitanska cerkev za Dalmacijo. Občinski svet je obenem izrekel željo, da se za prvega metropolita imenuje kotorski biskup Frano Ucelini.

Javni shod proti draginji sklicu. Jevo zveza jugoslovanskih železničarjev, Osradnja zveza javnih nameštencev in vpokefencev in Zveza poštinskih organizacij v Ljubljani. Vrši se bo v petek, dne 21. oktobra ob pol 8. zvečer v veliki dvorani hotela Union. Namenjen je vsem javnim nameštencem in vpokefencem.

Za vpokefence državnih železnic. Za postajale Nako se vnovič razpisuje služba železniškega oskrbovalca (agenta). Služba se odda v prvi vrsti kakemu vpokefencu drž. železničarju. Vsa pojasnila se zvedo pri postajnih uradih ali inšpektoratu državnih železnic v Ljubljani.

Smrtina kosa. V Ljubljani sta umrla. Rajko Schischker, bivši tajnik Kranjske hranilnice in črkostavski vajenec »Narodne tiskarne« Ivan Dolinšek, nadehuden simpatičen mladinec, ki je podlegel zavratni bolezni.

V St. Vidu pri Grobelnem je umrla 17. oktobra posestnica Jera Narat, mati trgovcev Vinka, Janka in Antona Narata. Stara je bila 59 let in je zapustila 4 sinove in 5 hčerk.

Nova slovenska trgovina v Celju. V Gosposki ulici št. 98 je otvoril g. Fran Faganal trgovino z usnem.

Za Jugoslovensko Matico je daroval gospod Janežič v Ljubljani iz kupčije 5000 zvezkov 1000 kron. Gospod Fran Novak, postajenačelnik v St. Ilju, je nabral med tamotajšimi rodoljubi 400 K. Iskrena hvala! Posnemajte!

Iz Prevalj nam pišejo: Sekvestrirana uprava Imetja grofov Henckel-Donnersmarck v Prevaljah je primorana, potrebo janskega lesa kriti z nakupom. Upravi ni ležalo na tem, da bi nakupila les naravnost od malih kmetijskih posestnikov, ampak očividno protokola pri sklepanju teh pogodb neresne prekupevalce in tveja, ki izjemajo kmetstvo prebivalstvo. Sedaj dobavljajo les neki nadutni Avstrijci. — — —

Socialni boj med duhovščino. Ni prav dolgo tega, odkar se je oglašil pri predstevstvu pokrajinske uprave hribovski kaplan, ki je ves nesrečen tožil kako se mu slabo godi in zatrjeval, da je njegove in njegovih tovarišev bede kriva največ samogoltnost župnikov, dekanov in druge višje duhovščine. Bera-donaša danes višji duhovščini mnogo večje prejemke kot so jih imeli v mirnem času. Dočim mora zlasti hribovski kaplani kakor »stekločarji« v razdrapanih suknjah in čevljih prihajati na razna duhovna posvetovanja, se pripeljejo višji gospodje z iskri mi konjčki. Naravnost mučno je kako mora mala duhovščina pri duhovskih sestankih sedeti na drugem koncu mize gledati kako obrata duhovščina pečenko, piščeta in purane ter jih zaliva z najboljšimi pijačami, sama si pa tega ne more dovoliti. Socialna beda med duhovščino bi lahko izginila preko noči, ko bi ne bili višji gospodje taki egoisti in bi razdelili vsaj del svojih dohodkov med nižjo duhovščino. Bedni hribovski kaplan je zatrjeval, da je vsa nižja duhovščina do skrajnosti nezadovoljna in razjarjena na višjo, da je pa organiziran odpor in socialen boj zaenkrat še nemogoč, ker bi ga absolutizem in terorizem višje duhovščine brezvestno potlačil. Zato se množe izstopi iz duhovske stane. — Svetujemo klerikalcem, zlasti onih okoli »Novega Casa«, da se pobrigajo za socialno bedo male duhovščine in povedo škofu — ki ni daleč od njih — da ni krščansko in tudi ne socialno, da se eni med duhovščino valjajo v izobilju, drugi pa skoraj ginejo gladu. V nobenem drugem stanju se ne da — po dobri volji drugih — socialno vprašanje tako naglo in ugodno rešiti kot pri duhovskem.

Župnik, ki uraduje nemški. Dne 16. t. m. je župnik v Vorbergu pri Ptuj izdal kresni list in izpolnil na njeno veliko zahtevanje slovenske besedilo nemški. Celo ime Ptuj je popačil v Pettau. Uradni jezik je gotovo tudi za kresne liste isti, kot za vse druge javne dokumente in je torej »Taufschreiben«, ki ga je izvršil napisati za nemščino vneti gospod neveljaven.

Za revno šolsko mladino. Pišejo nam iz Litije: Litijaki keglaški klub je priredil v korist revne šolske mladine dobro uspešno veselico z zelo zabavnim vporodom. Pri zaključku računa je doletel znesek 2700 K za nakup čevljev najrevnejši deci. Več materam je olajšal srok, ukažljivi mladini pa omogočil redni obisk šole. Vsi klubovi člani so prijatelji šolske mladine, posebno postrvalno pa se je obnesel g. Pavel Tič, ki je pri kegljanju za dobitke nad 600 kron žrtvoval samo, da je zvišal dohodke. Vsem in vsakemu posebej velja imenom obdarovanih srčna zahvala!

Zdravstveno stanje v Ljubljani. Glasno uradnega zdravstvenega izkaza se je v dobi od 9. do 15. oktobra narodilo v mestni občini Ljubljani 25 otrok, umrlo pa je 12 moških in 8 žensk, skupaj torej 20 oseb, med temi 6 domačinov. Na nalezljivih boleznih je v tem času zbolelo 18 oseb in sicer 10 za gripo, 4 za škrlatinko, 3 za trebušnim legarjem in 1 za otroško vročico. Za gripo so umrli 4 osebe.

Obsojen obrekovalce. Pred beograjskim prvostopenjskim sodiščem se je vršila obravnava proti železniškemu uradniku Stevanu Pavloviću, ki je pisal v beograjskem listu »Balkan« napadlejšje napade na ministra Pribičevića. Obtoženi je hotel nastopiti za svoje trditve dokaz resnice, ki se mu pa ni posrečilo niti v eni točki. Z ozirom na to je bil Pavlović obsojen na šest mesecev zapora. Te napade na ministra Pribičevića sta svoj čas z veliko vneto ponatškovala Slovenci in Novi Čas in bilo bi jako lepo od njih, da sedaj priobčita tudi obsodbo svojega informatorja, ki sta svoj čas že predicevala svoje »narečne informacije«.

Pod tuljnj jarmom. V soboto se je peljal posestnik Fran Budal iz Prvačine k svojim sorodnikom v Dornberg na obisk. Na povratku sta ga aretirala dva laška financarja. Ko je prišel pred svojo hišo in hotel izročiti otrokom nekaj sladkarij, sta financarja nenadoma nanj ustrelila. Budal se je takoj zgrudil na tla in podlegel poškodb, ki sta isti dan v gorški bolnici. Domače prebivalstvo je priredilo nesrečni žrtvi krasen pogreb.

Iz Maribora nam pišejo: Danes sem prisostvoval v Cirkoveh pogrebu onih treh dečkov, ki jih je raztrgala neeksplozirana granata, s katero so se igrali. Obnem pa čitam, da se bodo vršile te dni podobne ostre topovske strelske vaje na ljubljanskem barju. Ravno gornji slučaj sta financarja nenadoma nanj ustrelila. Budal se je takoj zgrudil na tla in podlegel poškodb, ki sta isti dan v gorški bolnici. Domače prebivalstvo je priredilo nesrečni žrtvi krasen pogreb.

Iz Maribora nam pišejo: Danes sem prisostvoval v Cirkoveh pogrebu onih treh dečkov, ki jih je raztrgala neeksplozirana granata, s katero so se igrali. Obnem pa čitam, da se bodo vršile te dni podobne ostre topovske strelske vaje na ljubljanskem barju. Ravno gornji slučaj sta financarja nenadoma nanj ustrelila. Budal se je takoj zgrudil na tla in podlegel poškodb, ki sta isti dan v gorški bolnici. Domače prebivalstvo je priredilo nesrečni žrtvi krasen pogreb.

Učiteljsko za državno posojilo. Učiteljsko metliške osnovne šole je podpisalo 14.400 K sedemdesetstotnega državnega investicijskega posojila.

Aretnin novinar. Iz Beograda nam poročajo 19. t. m. Včeraj je bil aretnin novinar Noša Pijada in izročen sodišču. Pred par dnevi je bilo namreč zaseženo neko nanj naslovljeno pismo, ki možno obremenjuje njega in nekatere bivše komunistične poslance. Pismo sta poslala Pijadu po posebnem kurirju dva komunistična prvaka iz Valjeva, ki bosta istotako aretirana.

Nesreča na železnici. Trgovaki pomočnik Hans Mischinger iz Gradca je namenjal iskati službo v Jugoslaviji. Ker pa ni imel potnih listin, skočil je 16. t. m., ko se je vlak blizil St. Ilju, iz železniškega voza. Skok pa je bil tako neroden, da je Mischinger prišel pod kolesa, ki so mu obe nogi odrezali. Prepeljali so ga v mariborsko bolnico.

Nesreča. Gašpar Kres, uslužben pri tvrdki Klesman v Mariboru, je bil zaposlen pri popravljanju neke hiše v Cvetlični ulici. Pri delu se je vsled neprevidnosti dotaknil električne napeljave, ki ga je pritisnila k sebi. Drugi delavci, ki so opazili nesrečo so takoj zaprli dotok. Kres je padel končno na tla in dobil poleg opeklin še manjše poškodbe pri padcu. Prepeljali so ga v bolnico.

Smrt zaradi ljubosumnosti. Kakor smo že omenili, je bil ob poštni progi Zavidovič-Han Pijesak v Bosni, te dni izvršen misteriozen zločin, ki je sedaj deloma pojasnjen. Nek orožnik je opazil v poštnem vozu neko gospodično, v katero je bil zaljubljen, v družbi njenega sorodnika. Nameril je svojo službeno puško na njo ter ustrelil. Kropla je šla skozi desno ramo; lahko ranjen je bil tudi njen sorodnik. Orožnik je pobegnil v bližnji gozd, kjer al je pognal krogljo v glavo. Ostal je na mestu mrtve.

Tajnstvena avtomobilska nesreča. V terek zvečer je dobila mariborska rešilna postaja obvestilo, da se je zgodila v Hošah velika avtomobilska nesreča. Rešilni avto je odšel takoj na označeno mesto in našel med Bohovo in Slivnico na cesti ostanke popolnoma razbitega avtomobila, dočim o kaki žilovski sledi ni bilo ne duha ne sluha. Ljudje so pripovedovali, da je vozil v terek v smeri iz Maribora dočim avto z velikansko brzi in zadel v neki kmetijski voz, na katerem so bili naloženi poljedelski stroji, katerih ostanki so še ležali na kraju nesreče. Konjem se baje ni zgodilo nič hudega, ampak so se samo splašali in zbežali proti Hošanu. Po avtomobilski številki SI 81 se je ugotovilo, da je avto last mariborskega okrajnega glavarstva. Ljudje so videli, da je vofer peljal neko žensko, ki je na označenem mestu zgubila svezan ključev. Našli so tamkaj tudi par lasnih igel. Nakladno se poroča, da je včeraj izginila poleg soferja okrajnega glavarstva tudi natakarija gostilne Pavlić v Mariboru. Ali je šlo za poizkušeno tatvino avtomobila, ni mogoče še ugotoviti. Tudi soferja in natakarije dosedaj še niso izsledili. Zadevo preiskuje sedaj orožništvo.

Reparski umor. Iz Laporja pri Slov. Bistrici nam poročajo: V nedeljo se je peljal posestnik Rak iz Križevnega vrha s svojim 20letnim sinom v vinograd Jastrnik. Na povratku sta bila oba nenadoma napadena od 5 fantov, ki so starega Raka zaklali z bajonetom, sina pa tako pretepli s kolom, da bo najbrže tudi umrl. Stari Rak je imel pri sebi 40.000 K, katerih niso našli več pri njem.

Pogrešata se od 9. oktobra mladoletna Jernej in Josip Jelen, doma iz Vevč pri D. M. v Polju. Oba sta bila oblečena v črno obleko, mlajši pokrit s čepico, večji s slamnikom. Obrnila sta se najbrže proti Šostanju. Kdor bi o dečkih kaj vedel, naj sporoči skrbelci materi Uršuli Jelen v Vevčah, občina D. M. v Polju pri Ljubljani. Stroški se povrnejo.

Izgubila se je zlata veržica z obeskom na poti od Pogačarjevega trga do Sv. Petra nasipa št. 51. Pošten najditelj naj jo prinese proti nagradi na Pogačarjev trg Ivani Krašovec.

Mala kronika. Ljubljanska policija je v Snehberlj aretirala nevarnega tatu Alojzija Skodlarja, ki je bil meseca maja pobegnil iz zapora. Skodlar ima na vesti več tatvin. — Dne 14. oktobra je bil na škofjevoškem kolodvoru ukraden en voz deak, ki so bile last trgovca Cagliarja. Tatvino so izvršili Martin Koler, Jože Polajnar in Ivan Stare. Vsi trije so še pod ključem.

Stroj je zagrabil. Leopoldina Rozman delavka v opekarni Vulič & Komp., je bila zaposlena pri stroju. Ko je hotela dvigalo premakniti, jo je zagrabil stroj za desno roko in jo močno poškodoval.

Nesreča pri tolčenju kamenja. Anton Dožman, delavec na državni cesti na Jelčici je hotel kamnje za posipanje ceste. Ko je drobil večji kos, mu je odletel in ga ranil na desni nogi.

Vol je podrl. Alojzija Potočnik, žena vžitarja iz Prapreč, je hotela položiti volu sena. Ko se mu je približala, jo je vol podrl na tla. Pri padcu si je zlomila levo roko.

Raz voza je padla. Uršula Boh, posestnikova žena iz Starega trga, se je peljala z možem na njivo. Na ovinku je omahnila in padla pod voz. Poškodovala se je po rami in desni roki.

Če se kostonje klati. Rafael Lipovec, posestnikov sin iz Zelimelj, je z drogom otepal kostonj. Med otepanjem mu je padel cel v ježihav zavrt kostonj naravnost na desno oko, s tako silo, da se mu je nekoliko iglice zapilo poleg punčice v oko.

«ITO» postaja krasno čist zobe in odstranjuje zelenj rob na zobeh. Doblj povsod.

ZABRANA UVOZA NAŠE ŽIVINE V ITALIJO.

Letošnje silno pomanjkanje živinske krme je povzročilo pred tedni nenadno padanje živinskih cen. To padanje cen in vrhuta še dober kurz italijanske lire nampram naš valuti sta privabila v našo državo nebroj italijanskih kupcev, ki so nakupovali in izvažali v Italijo našo živino. Ti trgovci so bili z našo živino jako zadovoljni, zlasti ker so je nakupovali pod za nje silno ugodnimi pogoji.

Te dni pa je, kakor smo že poročali, na vsem lepem zabranila Italija uvoz naše goveje živine z motivacijo, da sta pri nas razširjeni svinovka in parkljekva. Obnemem je italijanska vlada prepovedala iz istega vzroka uvoz svinj. O tej zadevi je razpravljal te dni tudi zakonodajni odbor. Iz debate, ki se je razvila o tej zadevi, se je razvidelo, da so bili debatan-ti mnenja, da je ta prepoved le italijanska šikana, katerega mnenja moramo biti tudi mi. Recimo, da so našli res kak slučaj kužne bolezni pri transportih, vendar zaradi tega ne gre, prepovedati sploh uvoza, zlasti pa ne uvoza svinj, pri katerih ni govora, da so našli kak slučaj bolezni.

Italija, ki se nam je doslej izkazala še vaspovedno kot naša sovražnica, nas hoče s to zabrano samo gospodarsko oškodovati, kajti naš glavni izvozni predmet je tadna živina. Sklicevanje na kužne bolezni so samo preteveza, ker pri nas živinske kužne bolezni razen par krajev sploh niso razširjene.

O tem, da je prepoved le šikana, nas prepričuje zlasti pismeni odgovor italijanskega notranjega ministra Bonomija poslaniku Cao, ki je koncem minulega meseca pisal ministru Bonomiju in ga opozoril na opasnost za italijansko živinorajo, češ da je živina, ki prihaja iz Jugoslavije, okužena. Na to pismo je odgovoril Bonomi med drugim sledeče: »Uvoz goveda se vrši sedaj samo iz Jugoslavije, kjer so kužne živinske bolezni absolutno in relativno manj razširjene, nego v Italiji in kjer se kot pri nas pokazujejo le redki slučajji lahnega značaja. Pri takih razmerah je neizmerno zabavnejati uvoz, ki bi na neizmerno visoke cene mesa v Italiji vplival zelo povoljno. Nezmislno bi bilo zabraniti uvoz tudi zaradi tega, ker je jugoslovanski denarni trg za nas izredno povoljen. Ta uvoz zadovoljuje ljudske potrebe, dočim povoljno zdravstveno stanje živine v Jugoslaviji in zaščitne mere italijanskih oblasti dajejo garancije, da se kužne bolezni ne morejo premesti k nam.«

Kako se neki ta Bonomijev odgovor sklada s sedanjo zabrano živinskega uvoza iz Jugoslavije? Za nas ni dvoma, da nas hoče Italija s tem le oškodovati, saj od strani Italije še doslej nismo doživeli nič dobrega.

Za vsa zla, ki nam jih je povzročila Italija, pa mi še vedno podpiramo italijansko industrijo in uvažamo nujne potrebne italijanske industrijske izdelke navzlic temu, da nam ti sedaj vedno visokega kurza za lire ne pridejo niti poen.

Mi imamo v rokah vse pogoje, da naučimo Italijo, ki nas ima za svojo izvozno državo, drugačnih manir napram nam. Treba bi bilo samo, da so naši veletrgovci, ki uvažajo iz Italije, dovolj zavedni. Za slabimi in sedaj celo dragimi italijanskimi industrijskimi izdelki in za italijanskimi južnim sadjem, nam ne bo žal.

Poljoprivredni inšpektorati. V ministstvu za poljedelstvo se izdeluje zakonski načrt o razdelitvi države v poljoprivredne oblastne inšpektorate.

Poročilo s tržišča s poljskimi pridelki. Zagreb 17. oktobra: Blaga prihaja še vedno malo na tržišče. Kupuje se največ le pšenica, koruza in moka, za druge poljske pridelke ni pravega zanimanja. Ponudbe, ki prihajajo, se gibljejo v sledečih mejah: pšenica (77 do 78 kg težka) 1070 do 1090 K, (80 kg težka) 1090 do 1100 K, stara koruza 860 do 880 K, nova umetno sušena 900 do 940 K, nova ne dovolj posušena 750 do 800 K, oves srbski in bosanski 740 do 800 K, jočmen macedonski 850 do 880 K pariteta Beograd, boljši vojvodinski in slavonski rešetani oves do 200 K dražji, beli fižol 980 do 1020 K, pisani za 100 K dražji, moka št. 0 16 do 1600 K z vrečami, otrobi 540 do 580 K z vrečami. Vse cene postavno vtovorna postaja.

Za izvršenje odobrenega izvoza ovac in ovnov je izdala Generalna direkcija carin poslovnih, po katerem bodo carinarnice sprejemale od izvoznikov prijave za izvoz ovac in ovnov po onem redu, po katerem bodo prihajali transporti. Carinarnice v nobenem slučaju ne more sprejeti prijave od izvoznikov, ako transporti niso na licu mesta, to je pri carinarnici. Carinarnice bodo zlasti pazile na izvoznike, da ti v slučaju izžpanja kontingenta ne dobijo pravice za izvoz, čeprav so prišli a transporti k carinarnicam. Carinarnice bodo obveščale vsakega 15. in 30. v mesecu generalno direkcijo carin o številu izvoženih ovac in ovnov od odobrenega kontingenta. Privatno obvestilo se izda, ko bo kontingent izžpan.

Izvoz suhlj sliv iz naše države ne bo mogel biti tako velik, kot se je prvotno pričakovalo. Največ se bo moglo izvoziti iz Srbije, in sicer 1600 vagonov, a iz Bosne 800 vagonov. Sedanje tržne cene se gibljejo med 16 do 24 K za kg.

Češki hmeljski trg. Iz Zateca poročajo z dne 15. oktobra: Kupčija skoro popolnoma miruje. Samo na deželi se je nekaj malega nakupovalo. Cene: za prvostni hmelj 6800 do 6900 K za 50 kg, za srednji hmelj 6000 do 6800 K za 50 kg.

Konec boja za češko-slovaško petrolejsko industrijo. Češko-slovaška vlada je dala družbi Stanard Oil Comp. monopol petrolejske produkcije v Češko-slovaški. Osnovni kapital bo znašal 100 milijonov češko-slovaških kron, pri čemur bo udeležena češko-slovaška uprava s 30 odstotki in drugi interesi s 20 odstotki, tako da ostane družbi 50 odstotkov.

Nemško-madžarska tvornica sukna v Budimpešti. Več nemških in madžarskih tvrdk je osnovalo v Budimpešti takozvano Budimpeštansko - elberfeldsko tvornico finega sukna d. d. z 20 milijoni mark delniške glavnice.

Avstrijsko posojilo na Nemškem. Pogajanja dunajskih bank z nemškimi bankami glede dovolitve kredita v znesku 250 milijonov mark so bila po dunajskih poročilih dosedaj brezuspešna, ker sedanji gospodarski in finančni položaj Nemčije tako visok kredit onemogočuje. Definitivna odločitev pade šele po rekonstrukciji Wirthovega kabineta.

Množina avstrijskih bankovcev je po Avstro-ogrske banke od 30. septembra narastla od 23. do 30. septembra za 5,99 milijarde a. K na 70,17 milijarde. To je že res prava poplava po ruskem in poljskem vzgledu.

Naraščanje cen v Nemčiji. Zveza nemških tvornic modenine v Kölnu je zvišala cene medeni pločevini za 500 na 3500 mark in cene modenim palicam za 400 na 2700 mark pri 100 kg. — Prodajna zveza za pocinkane in lakirane pločevinske predmete je zvišala pribitek na cene v cenikih za 100 odstotkov na 600 odstotkov.

Poročilo s hmeljskega trga v Alzaciji. Iz Strasbourga v Alzaciji nam pišejo z dne 15. oktobra: Pretekli teden je bilo živhalno nakupovanje hmelja za račun nemških tvrdk. Cene so bile poskočile na najnižnše blago do 850 frankov za 50 kg. Padanje nemške marke pa je hkrati spremenilo hausse v baisse. Zadnje dni je bilo zopet zelo mirno, plačalo se je kvečjemu do 800 frankov, srednje dobro blago se je dobilo še tudi za 700 frankov. Nekaj tisoč stotov se je nakupilo za neko ameriško tvrdko. O nakupih za Anglijo še ni nič znano. Pivovarne z nakupi še vedno čakajo. — I. I.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 165 — 168, Bukarešta 298, Milan izplačilo 1105 — 1115, ček 1100 — 1110, London 1100 — 1105, Newyork kabel 284, ček 282 — 283, Pariz 2030 — 2050, Praga 298 — 300, Svica 5300 — 5325, Dunaj 975 — 990, Budimpešta 38 — 39, valute: dolarji 277 — 280, avstrijske krome 10 — 11, rublji 12 — 16, franki 2000 — 2025, napoleoni 910 — 930, marke 167 — 172, leji 208, lire 1090 — 1093.

Banka za Primorje 850. Trg. obrtna banka 235 — 240. Hrv. ekskompta banka 685 — 700. Brodska banka 410 — 420. Jadranska banka 1275. Jugoslovanska banka 495 — 500. Ljub. kreditna banka 850 — 860. Narodna banka 525 — 530. Praštediona 5150 — 5165. Reška pučka banka 400 — 420. Srpska banka 700 — 715. Eksploatacija drva 675. Goranin 600 — 660. Gutman 1480 — 1500. Nar. šumska industrija 570 — 600. Našiška industrija drva 505 — 530. Slavonija 690 — 700.

Beograd, valute: dolarji 69,50, franki 508, marke 42, leji 52,50, devize: Pariz 505, Praga 74, Dunaj 230, Milan 274, Berlin 40, Budimpešta 10,75.

Dunaj, dev.: Zagreb 1028—1062, Boogr. 4200 — 4250, Berlin 1747 — 1753, Budimpešta 413,50 — 416,50, Bukarešta 2195 — 2205, London 11790—11810, Milan 11715 — 11735, Newyork 3018 — 3022, Pariz 21905 — 21945, Praga 3147 — 3153, Sofija 1845 — 1855, Varšava 63,75 — 65,75, Zürich 55,775 — 55,825, valute: dolarji 2983 — 2987, levi 1845 — 1855, marke 1757 — 1763, funti 11,690 — 11,710, francoski franki 21,805 — 21,845, lire 11,515 — 11,535, dinarji 4170 — 4190, poljske marke 69 — 71, leji 2195 — 2205, švicarski franki 55,625 — 55,675, češke krome 3122 — 3128.

Berlin, devize: Rim 659,30 — 660,70, London 660,30 — 670,70, Newyork 171,57 — 171,92, Pariz 1298,75 — 1211,75, Svica 2096,90 — 3101,10, Dunaj 9,78 — 9,82, Praga 175,00 — 176,20, Budimpešta 23,22 — 23,28.

Zürich, devize: Berlin 3,15, Newyork 5,41, London 21,05, Pariz 38,60, Milan 21, Praga 5,65, Budimpešta 0,70, Zagreb 1,80, Bukarešta 3,90, Varšava 0,12, Dunaj 0,37, avstrijske žigosane krome 0,23.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem.

Dan	Čas opazovanja	Ob uru	Stanje	Barometar v mm	Temperatura po C.	Vetrovi	Nebo	Padačina v mm
19. okt.	7.	745	4	40	bres vetra	megla		0-0
	14.	743	7	18	2		jarno	
	21.	743	6	10	7			

Srednja včerajšnja temperatura 11°0, normalna 9°9.
Vremenska napoved: lepo toplo vreme.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«.
Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

CLAUDE FARRERE: 9
Morski ropar

(Le Filibustier des Mers.)

Roman.

«Tomaž Trublet, ali vzameš mojo sestro?»

V skoraj ugaslih očeh se pokaže leden strah. Presenečen zmaže Tomaž z rameni, proti svoji volji. Vincent pa nadaljuje kakor na neizgovorjeno vprašanje, z največjim napotom, ki mu požene kepo že skoraj strnjene krvi na ustne:

«Da, nisem ti prej hotel povedati, ... ni bilo prav, zato sedaj umiram... Tomaž Trublet... Anamarija... moja sestra... nosi tvojega otroka... že štiri mesece... in ravno pred štirimi meseci si zadnjič odrinil s svojo ladjo... Tomaž, pri bogu, ki me bo kmalu sodil... Anamarije razen tebe ni imel nihče... da... nihče razen tebe, sicer je vedno bila pošteno dekle... Tomaž Trublet, ali jo vzameš?»

Zopet mu ostekle oči: Sedaj je Vincent Kerdoncuff zares umiral. Tomaž Trublet začuti, da se ga polasča velika zmedenost. Zlomljen, omehčan, zmeden, ni vzdržal več svoje volje pred osteklenimi očmi tega umirajočega, ki ga prosi še v zadnjem pogledu. Z zadnjim naporom se opre Vincent Kerdoncuff na roke in se dvigne do klečečega Trubleta. Dušo in srce strto grenkega sočutja, se sedaj Tomaž uda, prikima z glavo in odgovori:

«Da, Vincent, in mir tvoji duši. Če je tvoja sestra res mati, kakor praviš, in če je z menoj, potem jo vzamem za ženo, to ti prisegam pri »Zveličarju na obzidju« in pri »Devici z Velikih vrat«. Odpusti mi torej odkritosrčno in mir tvoji duši!»

«Amen!» hoče odgovoriti umirajoči, toda ni mu bilo več dano. Nova kepa strjene krvi, večja ko prva, se mu ustavi v grlu in ga zaduši. Kri poteka iz obeh ran že manj obilno. Usiha, in obenem se zrušita roki, ki sta držali telo še naslonjeno, tako da trdo pade na tlak. Tresljaj še zgloblje ude in potem nič več.

Tomaž pa sname pokrivalo, se prekriža in pomoli omo malo, kar je znal molitev za umirajočo.

Uro kasneje je luna že kópala vso «Dobro luko» v srebrnem sijaju. Tomaž pa stoji vrh nasipa nad Starim jezom in išče v gosti šumi jaborov zastave svoje nove fregate, «Lepe podlasice». Najde jo, in zamrmra pri sebi: «Zdi se mi, da sem prej pametno napravil, da sem se zmenil z vitezom...»

Umrlije ostanke ranjkega Vincenta Kerdoncuffa je Tomaž izlaska prenesel čez nizki pokopališčni zid. Mrlič leži sedaj že celo uro med mrlič. Ormovje, pod katero ga je Tomaž skril, ga bo pokrivalo še nekaj časa. Dolgo seveda to ne bo trajalo. Časi niso več tisti, kakor nekdaj, in mestna straža vzdigne takoj velik hrup za vsakim ubitim, če ga je tudi smrt doletela v poštenem boju. Morilec je morilec, če tudi v silobranu, — za Tomaža torej stvar ne stoji dobro.

Zato pa se zibljejo v srebrni mesečini nad temnim valovjem štirje jabori «Lepe podlasice» s svojimi desetimi rajnami, srcu in tolažbo. Pri tem pogledu se Tomažu vrne nasmešek v lica:

«Ne, ne v nedeljo,» zamrmra, «ampak jutri... da, jutri že, z večerno plimo, če dovoli moj stari varh in patron... sidro gori pa hajd!»

Ta trenutek udari deviški zvonec.

Prav kasno je že. Na obali odgovarjajo zvonjenju stražni psi s zateglim tuljenjem. Tomaž se še enkrat prekriža, ker se spomni, da tulijo psi morda mrtvemu Vincentu.

Toda psi utihnejo, ko jim je bilo dovolil tuljenja, in Tomaž Trublet zavzdihne:

«Revež! Večna luč mu naj svetli!»

Kajti Tomaž je sicer korzar, vključ temu pa njegovo srce ni niti krvočno niti trdo.

DRUGA KNJIGA.

Korzarji.

1

Nad povprečnim drogom malega bramca se je iz koša nagibal stražni mornar ter izpod dlani ostro opazoval nekaj pred seboj v daljavi. Nankrat pa se skloni, položi obe zakroženi dlani na usta in zakliče skozi to trobilno na poveljniški most: «Hooj... vidim kopno... tričetr na levo naravnost!»

Čim je mornar nad sidrom zaslišal ta klic, se je zaletel k lini ter zarjul skozi njo pod krov in k baterijam: Stražar vidi kopno! Levo naravnost! Kopnooo!»

Klic je razburil vso ladjo, kakor če podrezaš v mravljistišču. Polovica mornarjev je pričela plezati po vrveh, da prej zagleda zaželjeno kopnino.

Ze šestdeset dni je poteklo, odkar so odjadrili iz Dobre luke. To je sicer malo, saj je «Lepe podlasica» izvrstna jadrenica. Vsaka druga ladja bi potrebovala mnogo več časa za teh poldrugtisoč morskih milj razdalje med Tortugo in Saint-Maló. Ta naglica pomeni tem več, ker se je kapitan Tomaž držal naukov starih mornarjev in skrbno izbiral najboljšo

pot, ki ni bila vedno najkrajša. Čim je namreč dospel na višino bretonskih otokov, se je z razpetimi jadrji obrnil na jug, mimo Španije in Portugalske ter obiskal že znane otoke ob Afriki, Madeiro, Kanarčke in Cap Verde. Tu je šele ujel ugoden pasat, obrnil jadra za njim ter presekal Ocean od Iztoka na zapad v ravni smeri na Ameriko. Ono strašno sargasko močvirje, ki preži sredi oceanskega valovja na jadrnice, je s tem pustil severno ter se je petinštirideset dan končno izkrcal na enem Antilskih otokov, ne da bi sam natančno vedel, na katerem. Nato se je «Lepe podlasica» še enkrat odpravila na štirinajstredno nadaljevanje svoje poti, se nekaj časa borila proti tišini vetrov in končno prešla mimo Malih antil, potem Portorika in nazadnje mimo San Dominga. Sedaj je napočil šestdeseti dan in kopno, koje je stražar najvil s tako veselimi krikom, pač ne more biti nič drugega, kot težko pričakovana Tortuga, za enkrat cili dolge in težavne vožnje.

Sedaj se odpro vrata na poveljniškem mostiču in na krov stopita kapitan Tomaž Trublet in njegov poročnik Louis Guénolé. Preko krova v diru do lestvic ob desnici in po njih na zgornji baterijski branik! Tam si oba zasenčita pogled z rokami ter opazujeta obzorje. Moštvo pa čaka z napeto pozornostjo. Niti Trublet niti Guénolé nista bila med onimi vodji, o kojih govore nižji brez spoštovanja.

«Da, to je naš otok», pravi Tomaž po daljšem opazovanju. «Tudi jaz menim», pritegne Guénolé. «Saj izgleda natančno tako, kakor nam je Tortugo pred kratkim opisoval stari Kersaint, ki je pred štirimi leti bil večkrat v tem kraju.»

Pred seboj sta gledala v veliki daljavi suho zemljo, ki se je skoraj prozorno pomajjala v sinjem svitu na modrem obzorju. Vključ veliki daljavi so pa mornarske oči dobro razlikovale konture pogorja, na severu ostro odsekanega, na jugu pa zložne padajočega v morje.

«V teh vodah tu», pravi Louis Guénolé, nosi oko tako daleč, da je res čudovito. Vrag naj me vzame, če bi pri nas tudi najboljši stražar v sanjah mislil, da bo na to daljavo kaj zapazil!» «Izključeno», pritruje Tomaž, nato pa zopet umolkne in opazuje v daljavo.

«Lepe podlasica» je drvela po gladini z vsemi jadrji, izvzemši najvišje, ker bi se ne dalo hitro poviti, če zavozil ladja pod nevihto, kar se v teh vročih krajih čisto pripeti. Vključ temu je «Lepe podlasica» vozila dobre svojih osem vozlov na uro in Tortuga se je pred očmi vedno bolj večala in bližala. Sinja kopnina je pozelenela v oni baržunasti zeleni barvi, ki je razvnela na Antilah ne vidiš nikjer druge. Sredi tega čudovitega in pokojnega zelenila, sredi te prave paše očem, so se sedaj pokazale številne neredno razdeljene bele točke. Največ jih je bilo vrh gričevja. Na baržunu šum in travnikov so te bele točke izgledale, kakor one najfinije čipke, kakor jih nosi visoka gospoda za okras nad svilo svojih kontušev.

«Glej no», pravi Louis Guénolé in kaže s prstom pred se, «zdi se mi, da so v tej lisičji jami pred nami premožni ljudje doma. Kar vidimo tu okrog, ne more biti nič drugega, ko lepi gosposki domovi in gradiči, v katerih se da prav prijetno živeti.» «Da», pravi Tomaž Trublet, «meso samo je pa na oni strani tik nad obalo. Je že vidim in luko tudi!»

(Dolje nadaljevanje)

Priporočamo domače trdke:	Mali trgovski in obrtni oglasnik.	Izhaja poljubno. Vsaka objava 4 K.
Skladišča: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]	Kleparstvo: T. Korn, Poljanska cesta 8.	
Spedicija: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]	Seliškar Ivan, urar, Ljubljana, Rožna dolina 10. Vsako popravilo izvršujem točno in ceno.	
Trgovine: L. Mikuš, izdelovanje dežnikov, Mestni trg 15.	Brusovnica: Vekoslav Vanino, Stari trg.	
Orerenda Fran, konfekcija, manufaktura na debelo, najnižje cene, Emonska cesta 8.	Ure, zlatnina in srebrnina, Ivan Pakiz, Stari trg 20.	
Mehanična delavnica: [d. p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.	Obleka, perilo, različna drobnarija, Fran Kraškovič, Stari trg št. 22. Nizke cene.	
Puškarji: Kaiser F. K., Selenburgova ul. 6.	Modna trgovina Peter Sterk, Stari trg 18. Nizke cene.	
Pisalni stroji: [d. p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.	Trgovina z mešanim blagom J. Lončar, Sv. Petra cesta 36.	
Razmnoževalni aparati: [d. p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.	F. Fajdiga sin, zaloga pohištva, Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 7. Ustanovljena l. 1879. 15	

L. Mikuš
Ljubljana
Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
1327 Popravila točno in solidno! 52-14

1663 Prazne in rabljene
vreče (diakova)
v vsaki množini po najnižji ceni pri
FR. SIRC, Kranj.
Kupuje
suhe gobe, fižol, brinjevo olje.
Telefon int. št. 9, Kranj.

Tovarna
JOS. REICH
Ljubljana, Poljanski nasip 4. Podružnica: Selenburgova ul. 4
PODRUŽNICE: **MARIBOR** **NOVO MESTO** **KOČEVJE**
Gospoška ul. 89. Glavni trg. šte. 89.

Pravkar je izšel ponatis znamenitega „Jutrovega“ romana, ki je vzbujal splošno pozornost:
Frank Heller, Prigode gospoda Collina.
Cena 15 K, po pošti 2 K več.
Naroča se pri upravnistvu „Jutra“, Ljubljana, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.

Kupi se takoj
petstotisoč bukovih pragov
franko ladja Trst, cene v francoskih frankih.
Nujne ponudbe naj se naslovijo na trdko
Dobnik, Celje, pred grofijo.

Prodajam lepo zbirko poštih znamk.
Naslov v upravnistvu „Jutra“, Prešernova ulica. 1750
Ivan Magdič
krojač 1666
se priporoča za jesensko sezono.
Ljubljana, Gledališka ulica 7.

OGLJE.
Kupim deset vagonov bukovega oglja.
Ponudbe prosim na upravnistvo „Jutra“ pod „Bukovo oglje“. 1750

ERJAVEC & TURK
1634 „pri Zlati lopati“
trgovina z železnino (prej Hammerschmidt)
Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7
nasproti križevniški cerkvi.
Zaloga cementa in karbida.

I^a IMPERIAL SIR
tucat K 68— ili Din. 17—, pošt. 4 tucata najmanj
I^a LIPTAVSKI SIR
kg K 34— ili Din. 8-50 pošto burenice 12 kg netto razasjalje
MLJEKARNA SUNJA (Hrvatska). 1743

Lestenec
(Luster)
zelo lep, trioglat, se prodaja.
Povpraša se v upravnistvu „Jutra“.

Ribje olje
pristno, medicinsko, je sveže došlo in se dobi na drobno in na debelo
v drogeriji **A. KANC,**
Ljubljana, Zidovska ulica 1.

Naročite se na „Pota in cilji“.
Zbirka poljudno-znanstvenih spisov.
I.-II. zvezek: A. Melik, Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev. I. del, vez. 21 K, II. del, vez. 42 K. Za oba zvezka po pošti K 5-40 več.
III.-IV. zvezek: Dr. Fr. Weber, Uvod v filozofijo. 72 K, pošta 3 K več.
V. zvezek: A. Melik, Zemljepis kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Meh. vez., fin. papir 60 K, pošta 3 K več.
Broš. navadni papir 42 K, po pošti 2 K več.
Naročila sprejema
Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.

Damsko, moško in otroško
modno blago 1655
C. J. HAMANN
Mestni trg 8.

Zanesljiv urarski pomočnik
se proti dobri plači takoj sprejme
pri tvrdki **H. Suttner** v Ljubljani. 1728

NOVO! Albin Ogris NOVO!
Borba za jugoslovansko državo.
Cena 32 K, po pošti K 1-80 več.
Kdor se bože poučiti, kako so agitirali naši izseljenci med svetovno vojno v Parizu, Londonu, Rimu, Washingtonu in dr. za Jugoslavijo in kakšne težkoče so morali premagati, naj čita Ogrisovo knjigo. Spis nudi popolnoma nova, dosedaj pri nas neznana dejstva.
Knjigo naročate pri 307
Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.

Prometni zavod za premog
d. d.
v Ljubljani
prodaja
iz slovenskih premogovnikov **velenjski, šentjanski in trboveljski premog**
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava
I^a čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.
Naslov: 1664
Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Munška ulica 19.